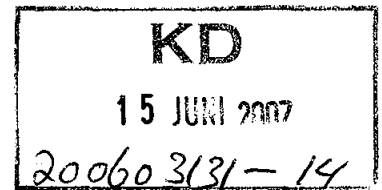

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Ref:

Vår ref:
2007/1374

Saksbeh.:
Eva Ballo

Dato:
12.06.2007

HØRING OM TILGJENGELIG OG TILRETTELAGT FAGLITTERATUR FOR STUDENTER MED SYNS- OG LESEHEMMINGER

Vi viser til departementets sending av 30. mars 2007 om ovennevnte.

Høgskolen i Oslo synes rapporten gir en grundig gjennomgang av lovverk og forslag til praktiske muligheter og organisering av fremtidig produksjon av tilrettelagt studielitteratur for syns- og lesehemmede. Høgskolen i Oslo støtter i hovedsak de forslag arbeidsgruppen nå har kommet fram til.

Høgskolen i Oslo ønsker å uttale seg om følgende tiltak som er fremmet i rapporten:

Tiltak nr. 5

I rapporten foreslås det at Universitets- og høyskolesektoren må påse at krav om universell utforming gjøres gjeldende når det forhandles fram lisensavtaler for elektroniske ressurser og vitenskapelige databaser. Høgskolen i Oslo antar at det her er snakk om institusjonenes egne avtaler som ikke forhandles fram gjennom Statens senter for arkiv, bibliotek og museum (ABM-utvikling). Høgskolen i Oslo som mottaker av slike tjenester ser at det er hensiktsmessig å fremme et ønske om universell utforming, men mener det er urealistisk å sette fram absolutte krav når det forhandles om lisensavtaler.

Tiltak nr. 8

Høgskolen i Oslo støtter forslaget om at Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) innarbeider en formulering i akkrediteringskriteriene, om at institusjonenes egenproduserte fagstoff skal foreligge i elektronisk tilgjengelige filformater.

Utdanningsinstitusjonene er pålagt ved lov å utforme læringsmiljøet så langt det er mulig og rimelig etter prinsippet om universell utforming. Kunnskapsdepartementet har tidligere presisert at læringsmiljøet omfatter mer enn de rent fysiske forholdene. Læremidler blir nevnt som et eksempel på et forhold som går inn under læringsmiljøet. Med dagens teknologiske muligheter bør det være mulig å stille krav om at all nyproduksjon av vitenskapelige dokumenter skal ha tilgjengelige og standardiserte filformater. For å sikre at institusjonene følger opp, vil det være

en fordel at kravet om egenprodusert fagstoff skal ha tilgjengelige elektroniske filformater, nedfelles i NOKUTs akkrediteringskriterier.

Tiltak nr. 18

I rapporten foreslås det at Kunnskapsdepartementet får det overordnede ansvaret for all studielitteraturproduksjon. Høgskolen i Oslo støtter at Norsk- lyd og blindeskriftsbiblioteks (NLB) produksjon av faglitteratur skilles ut fra produksjonen av skjønnlitteratur og legges inn under Kunnskapsdepartementet. Høgskolen i Oslo ser at sektoransvarsprinsippet kan være en nødvendig markering for å styrke lik rett til like muligheter for funksjonshemmede i høyere utdanning.

Videre er Høgskolen i Oslo enig i at åndsverksloven bør være retningsgivende for hvem som får produksjonsrett, og det gis i § 17 en frihet for eksemplarframstilling for funksjonshemmede. Norsk lyd- og blindeskriftsbibliotek skiller mellom synshemmede studenter som har produksjonsrett og andre lesehemmede. Dyslektikere utgjør den antatt største gruppen med kun lånerett. Dette skaper ulike forutsetninger for tilgang på nødvendige fagbøker. Det er hensiktsmessig at § 17 i åndsverksloven nå tas i bruk for å sikre produksjon av tilrettelagt litteratur til alle funksjonshemmede studenter som trenger det.

Tiltak nr. 24

Rapporten foreslår at Kunnskapsdepartementet skal anmode Forbruker- og administrasjonsdepartementet om å innføre kravspesifikasjoner om universell utforming av nettsider og nettapplikasjoner som skal benyttes av studenter i Universitets- og høgskolesektoren. Med dagens teknologiske løsninger er kildene til all produksjon av trykt materiale digitale filer. Utfordringen blir å fastsette en enhetlig standard for hvordan disse digitale grunnfilene skal se ut slik at alt materiale blir tilgjengelig via punktleselist, syntetisk tale og forstørring.

Tiltak nr. 25

Høgskolen i Oslo er usikker på hvordan dette tiltaket skal tolkes. Arbeids- og velferdsetaten (NAV) v/hjelpemiddelsentralen bør fortsatt ha opplæringsansvaret overfor brukere av hjelpemidler.

Tiltak nr. 26 – 28

Høgskolen i Oslo er i hovedsak positive til de tiltak som nevnes, og ser det som naturlig at læringssentrene har den kompetanse som skal til for å veilede studenter i nett- og databasesøk. Det er en viktig forutsetning at Universitets- og høgskolesektoren bevilges tilstrekkelige midler for å tilby den pedagogiske støtten som skisseres i tiltakene, jfr. tiltak 3 i.

Sluttkommentar

Det er godt dokumentert at situasjonen for syns og lesehemmede studenter langt fra er tilfredsstillende. Fremdeles er de største barrierene synshemmede møter i sin studiehverdag, manglende tilrettelagt litteratur, og at fagbøker ofte ikke blir produsert tidnok til at studenter kan følge normal studieprogresjon. Utdanningsinstitusjonene bør ta sin del av ansvaret, men vi

ser at det først og fremst er kommersielle løsninger, kombinert med lånereglene, som vil gi varige resultater for syns- og lesehemmede.

Med hilsen

Per Lilleengen
rektor

Asulv Frøysnes
høgskoledirektør